

UČITELJSKI TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja v 1. in 15. dan vsakega meseca, ter stoji za vse leto 3 gold., a za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise vzprejema uredništvo, naročnino in eznanila pa Milic-eva tiskarna v Ljubljani.

Štev. 20.

V Ljubljani, 15. oktobra 1885. l.

XXV. leto.

Učiteljska zborovanja v Ljubljani.

III.

Občni zbor „Slovenskega učiteljskega društva“.

(V 10. dan septembra 1885. l. ob 10. uri dopoldne v mestni dvorani.)

Po zborovanji „vdovskega društva“ zborovalo je „Slovensko učiteljsko društvo“ po naznanjenem dnevnem redu. Zbralo se je blizu 50 g. g. učiteljev (med njimi tudi nekaj gospodičin učiteljic). Počastil je z navzočnostjo zbor tudi gosp. dr. Jos. Vošnjak. Predsednik gosp. A. Praprotnik ogovori zbor tako-le:

„Slavni zbor!

Kot predsednik „Slovenskega učiteljskega društva“ imam častno nalogo, da vas, veslepoštovani gospodje in pospešitelji in prijatelji narodne omike, pristrčno pozdravljam in vsem iz srca kličem: Dobro došli! Ljudska šola je prva najnižja stopinja vseh izobraževalnic; že pridevnik „ljudska“ kaže njeno namero in nalogo, da izobražuje ljudstvo, t. j. večjo množino prebivalcev v državi. Ljudski učitelj se mora tedaj truditi za ljudsko omiko. Trudi — vestno trudi — se pa človek le takrat, ko ima veselje in ljubezen do svojega poklica. Veselje do poklica pa se pridobi, ako človek občuje z ljudmi svoje vrste. Enako drugim stanovom je tedaj tudi učitelju treba, da se posvétuje s svojimi sotrudniki in da se utrjuje pri svojem težavnem delu. Prav umestno je tedaj, da se tudi mi ljudski učitelji poljubno snidemo ter si o svoji stvari svoja mnenja drug drugemu odkritosrčno razodevamo. V ta namen ustanovljena so tudi naša društva.

„Slovensko učiteljsko društvo“ užé danes zboruje sedemnajstokrat.

Užé to, da vsako leto enkrat prostovoljno snidejo se udje — somišljeniki — z društveno namero, da bi duševno podpiralo slovensko ljudsko šolstvo — je napredek v društvu.

Odbor „Slovenskega učiteljskega društva“ je imel društveno namero — duševno podpirati slovensko ljudsko šolstvo — vedno pred očmi, ter jo, kolikor so mu godne in neugodne okoliščine pripuščale, tudi vestno izvrševal.

Odbor je vztrajno delal na to, da bi društvo zraven društvenih zabav in znanstvenih predavanj enako društvom v naši sosedni deželi (kot n. pr. na Hrvatskem „Pedagogijsko-književni zbor“) delovati jelo tudi na toliko zapuščenem šolskem slovstvenem polji, a dozdam se mu je še le toliko posrečilo, da je izdal na svetlo za šole

učilo „Stenske table“ in „Imenik šolskih oblastev, ljudskih šol, učiteljev in učiteljic na Kranjskem“, katerega je uredil naš marljivi odbornik in podpredsednik gospod profesor Jakob Praedika.

Odbor spoznavši, kako bi slovenskemu šolstvu ugajalo, ko bi društvo izdajalo za naše učitelje in učilnice primerne knjige na svetlo, postavil je na dnevni red današnjega zborovanja točko: „Kaj in kako bi društvo slovstveno delovalo“.

Dragi sotrudniki, to važno stvar priporočam vam, da jo vsestransko preudarite in kar mogoče društvu pomagajte, da jo izvrši, kajti: „le delo kaže pravega domoljubnega učitelja“.

Potem poroča o odborovem delovanju društveni tajnik gosp. Fr. Govekar:

„Slavni zbor!

Preteklo leto zborovalo je „Slovensko učiteljsko društvo“ v 11. dan septembra. Pri tem zborovanju je bil izvoljen zopet prejšnji odbor. S tem je bila sicer postavljena podloga delovanju, a predsednik z odborom sam ne more za vse delati, on ima le nekako voditi društveno delovanje.

V odborovih sejah (katerih je bilo sedem) pretresovali in razpravljali so se nasvėti zadnjega občnega zbora vsestransko, ter o njih potrebno ukrenilo in storilo.

Odbor je čestital telegrafično v imenu društva Hervatskej učiteljskej skupščini gledé praznovanja 25letnice. Obilno truda pa je gosp. izdatelju prizadelo uredovanje „Imenika“, kateri se je vsim pravim udom brezplačno doposlal.

Podpredsednik gosp. prof. Praedika izročil je en iztis „Imenika“ prevzv. gosp. knezoškofu, kateri je ob tej priliki se za društvo zanimival in blagovilil društvu darovati 20 gld. Razposlalo se je tudi po en iztis „Imenika“ na vse sl. c. kr. okrajne šolske svéte s prošnjo, da bi oni za razširjanje istega kaj storili. Sicer se pa „Imenik“ kaj slabo razprodaja; dasiravno se ga je natisnilo le 550 iztisov, ga leži vender še ogromno število v omari gosp. predsednika. Po takih izkušnjah mora odbor za daljše delovanje v tem zmislu opešati. Sicer pa bode slavni zbor imel priliko — da bode o tem dalje konečno razsojeval.

Naše „Slovensko učiteljsko društvo“ ponujalo pa je tudi svojim udom obilo dušne hrane, ker imelo je lepo knjižnico, katero od leta do leta pomnožuje z novimi knjigami največ iz domačega slovstva. Poleg tega osnovalo se je bilo po zimi v društveni sobi „znanstveno-pedagogijsko berilo“ za ude, kakor tudi zabavni večeri, za kar se ima društvo posebno zahvaliti vrlemu zabavnemu oddelku Ljubljanskih učiteljev in gospodičin učiteljic.

Število udov se tudi v tem letu ni dokaj izpremenilo, ker smrt ni zahtevala novih žrtev. Žal, da so bili nekateri g. g. udje društvu nezvesti! Mislim, ako bi bilo nam tudi kaj trpeti v marsikaterem obziru, značajnost in ljubezen do svojega národa si pri vsem lahko ohranimo. Ljubezen do národa in do njegove omike, do domovine, ožje in širje, gojiti mora vsak učitelj ne le z besedo, temveč tudi z vzgledi, z jasnim dejanjem! — Kar hočemo, smo užé večkrat povedali, in od tega ne moremo odstopiti, niti zavreči danes tega, kar smo pred kratkim zagovarjali. Zato ostane naše delovanje in namera vedno ista: gojiti omiko in pravo rodoljubje, delati v prid svojega národa v mejah, ki so nam določene, svoje dolžnosti pa vsikdar na tanko in vestno izpolnovati. Želeti pa je, da bi se slovensko, posebno kranjsko učiteljstvo, bolj zanimivalo za društvo in ga vsestransko materijelno in duševno podpiralo“.

Društveni blagajnik gosp. Ivan Tomšič poroča:

„Slavni zbor!“

Kakor kaže „Imenik udov Slov. učit. društva“, šteje naše društvo 156 udov. Meji je 24 podpornih in 132 pravih udov. Učiteljic je 11, drugi so moški udje našemu društvu.

Lansko leto je štelo naše društvo 133 živočih udov, a v letošnjem društvenem letu jih je na novo pristopilo 23, zato je danes vseh skupaj 156 udov.

Društvo je imelo lanskega leta ob tej dóbi v gotovini	96 gold. 06 kr.
Udje so plačali letnine	86 „ — „
Od Žumer-Razingerjevih stenskih tabel je društvo prejelo	45 „ 10 „
Za oddano sobo v društveni sobi po 5 gold. na mesec	55 „ — „
Prevz. knezoškof Ljubljanski dr. Missija so darovali „Slov. učit. društvu“ v podporo za izdajo „Imenika“	20 „ — „
Prostovoljne nabirke za društveno sobo so nam dale	33 „ 15 „
Za oddano malo sobo do sv. Jurija letošnjega leta dobilo se je	12 „ — „
Gosp. Klemenčič, katehet na c. kr. učiteljski, je daroval za „Imenik“	10 „ — „
Gosp. Gerber, knjigotržec, za 15 razpečanih „Imenikov“ po 60 kr.	9 „ — „
Vkupni znesek dohodkov je	366 gold. 31 kr.
Troški, kakor jih kaže knjiga za izdajke, pa iznosijo	233 „ 84 „
Ostaje torej v gotovini še	132 gold. 47 kr.

Za društveno stanovanje plačuje društvo na leto po 132 gold. 60 kr. A za jedno oddano sobo dobiva društvo po 5 gold. na mesec t. j. 60 gold. na leto. Na društvo pride torej le 72 gold. 60 kr. stanarine plačevati, kar gotovo ni veliko, ako bi častiti društveniki svoje letne doneske redno plačevali. A letos je dobilo naše društvo še od „Krain. Lehrervereina“ 12 gold. stanarine in prostovoljne nabirke od Ljubljanskih učiteljev in učiteljic pri zabavnih večerih so nam dale za stanovanje lepo vsoto 33 gold. 15 kr., vkup tedaj 45 gold. 15 kr. — Ako se ta vsota odbije od zgoraj imenovanih 72 gold. 60 kr., plačalo je naše društvo po tem takem za stanovanje v tekočem društvenem letu samó 27 gold. 45 kr., kar je gotovo malo, ako se pomisli, da ima društvo v rečenih sobah vse svoje stvari shranjene, ter da v teh sobah se zbirajo učitelji in so tudi odborove seje.

Društvo je bilo letos naročeno na časopis „Popotnik“, „Handbuch der speciellen Methodik v Rob. Niedergesäss“ in na nemški časopis „Schule und Haus“. Razven tega je naše društvo tudi ud „Matice Slovenske“.

Kakor znano, izdalo je naše društvo v tekočem društvenem letu „Imenik šolskih oblastev, ljudskih šol, učiteljev in učiteljic na Kranjskem“, katerega je z velikim trudom sestavil in uredil gosp. prof. Jak. Praedika. „Imenika“ se je natisnilo 550 iztisov; udje, kateri so plačali letnino vsaj za 1883. leto, dobili so „Imenik“ brezplačno, drugim se je prodajal po 60 kr. iztisek. Tiskovni in drugi troški za izdajo „Imenika“ znašajo 134 gold. 54 kr.

Ker je še preko 200 iztisov „Imenika“ na razpolaganje, ni bilo mogoče blagajniku za danes natančnega računa napraviti o „Imeniku“; zgodilo se bode to pozneje, ko se ga vsaj še nekoliko iztisov razpečá, da se vsaj po večem pokrijejo troški, katere je imelo društvo z izdajo te prepotrebne knjižice. Vsekako bi pa slavnemu zboru predlagal, da zniža ceno „Imenika“ za polovico, to je, na 30 kr.

Troškov je društvo imelo vkup 233 gold. 84 kr.

Ako se tedaj troški 233 gold. 84 kr. odbijejo od dohodkov 366 gold. 31 kr., ostane (kakor rečeno) še v gotovini 132 gold. 47 kr.

Iz gotovine treba bode blagajniku v kratkem času izplačati še naslednje izdatke:

1. Račun gosp. Giontinita za 38 zvezkov „Niedergesäss specielle Methodik“	9 gold. 50 kr.
2. Za društveno sobo od sv. Mihela do novega leta 1886	33 " 15 "
3. Gosp. Milicu ostanek za „Imenik“	65 " 50 "
Vkup	108 gold. 15 kr.

Kadar se to izplača, ostalo bode še v gotovini za prihodnje društveno leto 24 gold. 32 kr.

Društveniki s svojimi letnimi doneski zelo zaostajajo in knjiga udov nam kaže, da se je takih zaostankov od 1879. leta užé mnogo nabralo.

Razven teh zaostankov društvo vendar lahko izhaja brez deficita, ter si tudi lahko vzdržuje društveno sobo in poleg tega še lahko izdá po kako drobno knjižico svojim udom, kakor je to slavnemu zboru iz mojega natančnega poročila dovolj razvidno.

Pokazavši slavnemu zboru natančno stanje našega društva, prosim slavni zbor, da se to moje poročilo na znanje vzame, pregleda in potrdi, kakor tudi, da se mi dovoli izplačati, kar je še izplačati treba.“

Kako naj se učitelj v svojem poklici nadalje izobražuje?

(Fr. Gaberšek.)

(Dalje.)

Da je učitelju v resnici treba v izobraževanju samega sebe napredovati, razvidi se tudi iz tega, ker je prevzel s svojo službo tudi dolžnost, vse ono storiti, da bode ustregel tirjatvam države. Država ne ustanovlja učiteljskih služeb zaradi učiteljev, marveč zaradi pouka. Kdor tako službo prevzame, mora se smatrati za sredstvo v dosego onega smotra, ki je s službo zvezan. Vsaka služba pa zahteva večjo ali manjšo omiko; brez te omike ne bi mogel nihče svoje službe zadovoljno izpolnjevati. Pa tudi sreča in blagor učitelja samega in njegovih tovarišev zavisí od njegove večje ali manjše omike. Res, da je duh več kot meso; pač ni človeški namen na to zemljo in na njene zaklade navezan; pač išče plemenit človek v zadostitvi duševnih potrebščin svoje najvzvišenejšé radosti; za to ne zahteva nikakega plačila. A tudi pozemeljsko blago ima za njega vendar le vedno svojo veljavo, svojo ceno, čeprav ne vedno največje. To pozemeljsko blago je neobhodno potrebno za ohranitev telesa; to pa posreduje tudi pridobitev duševnega blaga ter je tako rekoč pogoj tej prisvojitvi. Nekaj tacega imetja je torej pogoj telesnega življenja. To blago doseči, trudi se gotovo vsakdo. A pridobil si ga bode le v isti meri, čim bolj si bode prizadeval, samega sebe nadalje izobražiti in usovršiti. Nobena občina, nobena oblast, nobena država ne odreče izobraženemu, plemenitemu možu spoštovanja. Kdor pa si je pridobil spoštovanje in s tem zaupanje svojih bližnjih, ta tudi pomanjkanja pozemeljskih darov ne bode lahko trpel. Vsak človek želi s časom svoje razmere izboljšati in svoje dohodke povečati; učitelj more to le s tem doseči, da dobí kako boljšo službo. To pa je najčešče odvisno le od njegove izomike in od tega, da se te povzdige tudi vrednega skaže. Kdor pa si prizadeva, da svoj znanstveni krog razširjuje in v svojem poklici ne zaostaja, ta bode pospeševal tudi spoštovanje učiteljskega stanu. Učiteljski stan je celota, h kateri spada vsak posamezen učitelj kot ud tega velikega občestva. Jeden sam nekoristen ud, jeden slab učitelj ne škoduje le svojim učencem in sebi, on škoduje vsemu stanu, ker zavira njegov napredek, ki zavisí v prvi vrsti od spretnosti vseh posameznih udov. Pomagaj si sam, in Bog ti bode pomagal, to veljá tudi o učiteljskem stanu.